

สายวรรณ น้อยนิมิตร : อรรถกถาชาดก : การศึกษาในฐานะวรรณคดีคำสอนของไทยและความสัมพันธ์
กับวรรณคดีคำสอนเรื่องอื่น (ATTHAKHATHA JATAKA : A STUDY AS THAI DIDACTIC TEXT AND
THE RELATION TO OTHER DIDACTIC LITERATURES) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต
อ.ที่ปรึกษาร่วม: ศ.ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา 475 หน้า ISBN 974-333-750-4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าและความสำคัญของอรรถกถาชาดกในฐานะเป็นวรรณคดี
คำสอนของไทย และศึกษาความสัมพันธ์กับวรรณคดีคำสอนเรื่องอื่น

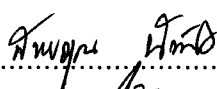
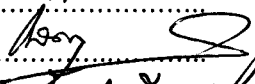
ผลของการศึกษาสรุปว่า คนไทยรู้จักอรรถกถาชาดกอย่างแพร่หลายตั้งแต่สมัยทวารวดีมาแล้วและมีภาพ
สลักลายเส้นรวมทั้งคำอธิบายประกอบภาพชาดกในสมัยสุโขทัย ต่อมาในสมัยอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ มีอรรถกถาชาดกที่
รู้จักแพร่หลายและมีชื่อเสียงมากคือ เวสสันดรชาดกและทศชาติเรื่องอื่นๆ อรรถกถาชาดกฉบับหอสมุดแห่งชาติ 547 เรื่อง
ได้แปลเป็นภาษาไทยเมื่อ พ.ศ. 2483 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ตัวบทอรรถกถาชาดกจึงเป็น
ศาสนนิทานที่คนไทยรู้จักมานานและเป็นวรรณคดีไทยที่ได้ต้นเรื่องจากภาษาบาลี

อรรถกถาชาดกมีสาระคำสอนที่ไม่ได้มุ่งเป็นคำสอนแก่บรรพชิต แต่มุ่งสอนคนทั่วไปทุกระดับตั้งแต่ชั้นชั้น
ปกครองจนถึงทาส และมีเนื้อหาคำสอนครอบคลุมถึงการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วยคำสอนที่เป็น
หลักในการดำเนินชีวิตและคำสอนปลีกย่อย คำสอนที่เป็นหลักสำคัญได้แก่ หลักในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น
การครองเรือน การปกครองและการรับราชการ สาระคำสอนเหล่านี้ตรงกับสาระในวรรณคดีคำสอนของไทย อรรถกถา
ชาดกยังมีลักษณะเด่นในด้านการสร้างเรื่องเพื่อสอน โดยเฉพาะการแสดงหลักธรรมที่เป็นเรื่องเปรียบเทียบหรือเป็น
อุทาหรณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเป็นนิทานสาธกในวรรณคดีคำสอนเรื่องอื่น อรรถกถาชาดกจึงมีความสำคัญต่อวรรณคดี
คำสอนของไทย และจัดเป็นวรรณคดีคำสอนของไทยเรื่องหนึ่ง

อรรถกถาชาดกมีคุณค่าและความสำคัญต่อวรรณคดีไทยหลายด้าน ได้แก่ ด้านที่เป็นวรรณคดีคำสอน
ซึ่งเป็นแหล่งรวมคำสอนที่เน้นให้ประพฤติตนเป็นคนดีและให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนในสังคม อันสอดคล้องกับหลัก
"กรรม" ของพุทธศาสนา คำสอนดังกล่าวได้อบรมกล่อมเกลางจริยธรรมแก่คนทุกระดับในสังคมไทยด้วยกลวิธีการสอน
แบบนิทาน อรรถกถาชาดกยังมีคุณค่าในด้านที่เป็นต้นแบบของวรรณคดีชาดกที่แต่งในประเทศไทย รวมทั้งชาดกพื้น
บ้านในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งรูปแบบและเนื้อหาการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ และยังมีความสำคัญในด้านที่มีอิทธิพลต่อ
องค์ประกอบของวรรณคดี โดยเฉพาะเนื้อเรื่อง อนุภาคต่างๆ และตัวละครให้แก่การสร้างสรรควรรณคดีไทยอีกด้วย

อรรถกถาชาดกนับเป็นวรรณคดีคำสอนของไทย ที่อธิบายความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อย่างเป็นเหตุและผล
ซึ่งมีอิทธิพลอย่างสูงต่อความคิดและความเชื่อของคนในสังคมไทยมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ภาควิชา ภาษาไทย
สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....